

STORTINGET

Innst. 375 L

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Prop. 59 L (2022–2023)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i vegtrafikkloven (Tolletatens testing av om fører av motorvogn er ruspåvirket)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Kontroll av om fører av motorvogn er ruspåvirket

Samferdselsdepartementet foreslår i Prop. 59 L (2022–2023) endringer i vegtrafikkloven for å etablere hjemmelsgrunnlag for Tolletaten til å utføre testing av om fører av motorvogn er ruspåvirket. Forslaget legges frem i samråd med Finansdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet.

I Meld. St. 40 (2015–2016) «Trafikksikkerhetsarbeidet – samordning og organisering» ble bedre utnyttelse av tilsyns- og kontrollinnsatsen gjennom styrket tverretatlig samarbeid fremhevet som ett av fem hovedsatsingsområder. Ett av oppfølgingspunktene er å «tilrettelegge for at kontroll- og tilsynsressursene blir utnyttet mest mulig hensiktsmessig, og at innsatsen rettes mot det som gir best effekt for trafikksikkerheten».

På oppdrag fra Finansdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet ble Politidirektoratet og Tolldirektoratet i mai 2017 bedt om å utrede om Tolletaten burde få myndighet til å foreta kontroll av om motorvognfører er ruspåvirket, og hvordan en slik kontrolloppgave eventuelt kunne gjennomføres. Forslaget ble utredet av en arbeidsgruppe bestående av deltagere

fra Politidirektoratet, Tolldirektoratet, Samferdselsdepartementet, Statens vegvesen, Utrykningspolitiet og Oslo statsadvokatembeter. Arbeidsgruppen leverte sin rapport til Justis- og beredskapsdepartementet og Finansdepartementet i mai 2018 med anbefaling om at Tolletaten blir gitt slik myndighet. Tolletatens operative tilstedeværelse på grensen og kontroll- og sanksjonskompetanse etter tolloven (nå vareførselsloven) tilsier at det er formålstjenlig å utnytte den til å styrke kontrollen av ruspåvirkning blant motorvognførere.

Forslag om å etablere hjemmelsgrunnlag for at Tolletaten ved tollkontroll kan foreta en foreløpig test av om føreren av motorvognen er ruspåvirket, ble sendt på høring i januar 2022. Lovforslaget i Prop. 59 L (2022–2023) er i hovedsak i samsvar med høringsnotatet, men departementet har tilpasset forslaget til den nye vareførselsloven som ble satt i kraft 1. januar 2023. Vareførselsloven viderefører reglene om vareførsel i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven).

Departementet foreslår i proposisjonen å innføre hjemmelsgrunnlag i vegtrafikkloven slik at Tolletaten ved tollkontroll kan foreta foreløpig test av om føreren av motorvognen er ruspåvirket. I dag er det bare politiet som har en slik adgang. Dersom resultatet av testen gir grunn til å tro at føreren har overtrådt forbudet mot ruspåvirket kjøring, jf. vegtrafikkloven § 22, skal politiet straks varsles. I tilfeller ved positiv test eller at føreren forsøker å unndra seg testing, foreslås det at Tolletaten gis myndighet til å holde føreren tilbake med makt inntil vedkommende er overlevert til politiet.

Tolletatens hjemmel til å teste motorvognfører for mulig ruspåvirket kjøring forutsettes å være et supplement til politiets kontroller og foreslås gjennomført i forbindelse med Tolletatens kontrollvirksomhet etter

lov 11. mars 2022 nr. 9 om inn- og utførsel av varer (vareførselsloven). Tolletaten skal ikke utføre målrettet kontroll kun rettet mot rus.

1.2 Forbud mot hensetting av uregistrerte kjøretøy

Samferdselsdepartementet forslår videre en endring av vegtrafikkloven § 17 første ledd siste punktum. Det følger i dag av denne bestemmelsen at registreringspliktig kjøretøy uten lovlige kjennemerker ikke skal være parkert utover 14 dager på offentlig veg eller privat veg skiltet med offentlig trafikkskilt. Kjøretøy som er parkert i strid med dette forbudet, kan fjernes etter vegtrafikkloven § 37. Endringen innebærer at det heller ikke vil være tillatt med slik parkering av avregistrerte kjøretøy med kjennemerker påmontert. Formålet med endringen er å tilpasse bestemmelsen til ny ordning hvor kjøretøy kan avregistreres digitalt uten at kjennemerkene leveres inn til en av Statens vegvesens trafikkstasjoner.

Før 12. september 2022 måtte kjøretøyeiere som ønsket å avregistrere et kjøretøy midlertidig, levere inn kjennemerkene til Statens vegvesen. Uregistrerte kjøretøy hadde dermed ikke lovlige kjennemerker. Fra 12. september 2022 ble det innført en ny ordning, som åpner for at midlertidig, frivillig avregistrering av kjøretøy kan gjøres digitalt, uten at kjennemerkene leveres inn. Det avregistrerte kjøretøyet vil altså kunne ha lovlige kjennemerker påmontert. Ordlyden i gjeldende § 17 vil dermed ikke lenger være dekkende.

For å gjeninnføre forbudet mot langvarig parkering av uregistrerte kjøretøy på offentlig veg, og dermed adgangen til å fjerne kjøretøy som er slik plassert, er det behov for en mindre endring i vegtrafikkloven § 17.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jone Blikra, Kirsti Leirtrø og Nils Kristen Sandtrøen, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Trond Helleland og Erlend Larsen, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen, Geir Inge Lien og lederen Erling Sande, fra Fremskrittspartiet, Morten Stordalen og Frank Edvard Sve, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Fagerås, og fra Venstre, André N. Skjelstad, viser til Prop. 59 L (2022–2023) om endringer i vegtrafikkloven.

Komiteen merker seg at de foreslåtte endringene i vegtrafikkloven § 22 a og ny § 22 c skal være med på å utnytte Tolletatens operative tilstedeværelse for å styrke og effektivisere samfunnets innsats mot kjøring i ruspåvirket tilstand.

Komiteen er opptatt av at det gjennomføres tiltak som gir best mulig effekt for trafikksikkerheten. En tilrettelegging for at kontroll- og tilsynsressursene blir utnyttet mest mulig hensiktsmessig, vil bidra til dette. Her merker komiteen seg at det er gode erfaringer med lignende tiltak i Sverige og Finland gjennom at tiltaket blant annet styrker kontrollvolumet. En annen positiv erfaring er at den allmenne kjennskapen til at det er en reell mulighet for å bli kontrollert av Tolletaten, vil kunne ha en forebyggende effekt.

Komiteen anser forslaget om en mindre justering av vegtrafikkloven § 17 knyttet til hensetting av kjøretøy som en hensiktsmessig og nødvendig endring som er en konsekvens av endrede og forenklede regler for innlevering av kjennemerke.

Komiteen merker seg at med unntak av en anonym enkeltperson er det ingen høringsinstanser som stiller seg negative til forslagene.

Komiteen vil presisere, på lik linje med flere høringsinstanser, at Tolletatens myndighet til å gjennomføre rustesting avgrenses til tilfeller der motorvogn stanses for ordinær tollkontroll. Dette vil være tilfeller der Tolletaten i dag må tilkalle politiet for å gjennomføre rustesting. Det må unngås at Tolletatens nye myndighet får negative konsekvenser for etatens øvrige kontrollvirksomhet. Tolletaten skal derfor ikke gjennomføre egne kontroller kun rettet mot testing av ruspåvirket kjøring, dette er politiets oppgave. Tolletatens virksomhet skal her være et supplement til politiets kontrollvirksomhet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, er opptatt av trafikksikkerhet og det viktige arbeidet med å redusere faren for å møte ruspåvirkede sjåfører på veiene.

Flertallet vil påpeke at forslaget om å etablere et hjemmelsgrunnlag for at Tolletaten ved tollkontroll kan foreta foreløpig test av om fører av motorvogn er ruspåvirket, har to åpenbare positive effekter. For det første vil kunnskapen om at en slik mulighet for kontroll foreligger, ha en forebyggende effekt når slik kontroll bli allment kjent. For det andre vil lovforslaget øke kontrollvolumet, noe som igjen kan redusere omfanget av ruspåvirket kjøring.

Flertallet merker seg det grundige utredningsarbeidet det vises til i proposisjonen, og registrerer at ingen høringsinstanser, ut over en anonym enkeltperson, har stilt seg negative til forslaget.

Flertallet vil understreke at forslaget til lovtekst gjør det enkelt å vite når Tolletaten kan teste om fører av motorvogn er ruspåvirket. Dette sikres ved at vilkåret for å kunne ta en foreløpig test er at motorvognen er stanset i kontroll etter vareførselsloven.

Flertallet viser til forslaget om endring i vegtrafikkloven knyttet til forbudet mot hensetting av avregistrert kjøretøy. Endringsforslaget ansees som en nødvendig og riktig justering for å få et oppdatert regelverk.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i vegtrafikkloven (Tolletatens testing av om fører av motorvogn er ruspåvirket)

I

I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd tredje punktum skal lyde:

Registreringspliktig kjøretøy som er avregistrert eller er uten lovlige kjennemerker, skal ikke være parkert ut-

over 14 dager på offentlig veg eller privat veg skiltet med offentlig trafikkskilt.

§ 22 a paragrafoverskriften skal lyde:

§ 22 a *Politiets testing av ruspåvirkning*

Ny § 22 c skal lyde:

§ 22 c Tolletatens testing av ruspåvirkning

Tolletaten kan ta alkotest (foreløpig blåseprøve) og foreløpig test av om motorvognføreren er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel når motorvognen er stanset i kontroll etter vareførselsloven § 8-1 første ledd, jf. § 8-2 bokstav b.

Dersom testresultatet gir grunn til å tro at føreren av motorvognen har overtrådt bestemmelsen i § 22, skal politiet straks varsles. Tolletaten kan holde føreren tilbake med makt dersom føreren forsøker å unndra seg testing eller inntil føreren er overlevert politiet. Maktbruken må være nødvendig og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 16. mai 2023

Erling Sande

leder

Jone Blikra

ordfører

